

Inspectie Veiligheid en Justitie
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Werkprogramma 2014

Inspectie Veiligheid en Justitie

Werkprogramma 2014

Inspectie Veiligheid en Justitie

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
1 Inleiding	7
Ontwikkelingen	7
Internationale toezichttaak	7
Incidenten	8
Samenwerking	8
2 Nationale Politie	11
Opleiding en vakbekwaamheid	12
3 Versterking prestaties strafrechterketen	15
Slachtofferhulp	15
4 Nederland veiliger	17
Rampenbestrijding en crisisbeheersing	17
Eén meldkamerorganisatie	17
Brandweer	17
Opleiding en vakbekwaamheid	18
Crisisorganisatie luchthavens	18
Nuclear Security Summit	18
Cyber	18
5 Sanctietoepassing	21
Doorlichtingen en thematische onderzoeken	21
Overlijden in detentie	21
6 Jeugd	23
Toetsingskader	23
Samenwerkend Toezicht Jeugd	23
7 Immigratie en asiel	25
Toezicht terugkeer	25
Toezicht vreemdelingendomein	25
8 Lokaal bestuur	27
Bibob	27
Informatie en Expertise Centra	27
Nationale politie en de gezagsrol van het lokale bestuur	27

9 Toezichttaken op de BES-eilanden	29
Toezicht op rechtshandhaving	29
Veiligheidswet BES	29
10 Professionalisering	31
Professionalisering en innovatie	31
Risicogestuurd toezicht	31
Omgeving	31
Raad van Advies	32
Bijlagen	34
Bijlage I Hoofdlijnen programmering 2014	35
Bijlage II Matrix relatie met kernthema's Veiligheid en Justitie 2012-2017	40
Bijlage III Uitgangspunten toezicht Inspectie VenJ	44

Voorwoord

Voor u ligt het werkprogramma 2014 van de Inspectie Veiligheid en Justitie (Inspectie VenJ). De Inspectie VenJ is in 2012 opgericht en houdt onder de politieke verantwoordelijkheid van de minister van Veiligheid en Justitie onafhankelijk toezicht op organisaties binnen het domein van veiligheid en justitie.

Het domein veiligheid en justitie is onder invloed van maatschappelijke en politiek-bestuurlijke ontwikkelingen dynamisch en veranderlijk. Dit vraagt om een toezichthouder die slagvaardig en snel onderzoek kan doen en op een transparante wijze tot een oordeel komt. Ook is het domein in hoge mate incidentgevoelig. Incidenten, zoals het overlijden van de Rus Dolmatov, laten zich niet voorspellen. Het werkprogramma van de Inspectie VenJ heeft mede daarom een flexibel karakter.

Het toezicht van de Inspectie bevordert de naleving van in wet- en regelgeving en beleid vastgelegde normen. Het draagt bij aan het verhogen van de kwaliteit van de taakuitvoering. Bovendien heeft toezicht een reflectieve en risicosignalerende functie. Zo ondersteunt toezicht de ministeriële verantwoordelijkheid.

Het Hoofd Inspectie Veiligheid en Justitie,

J.G. Bos

1

Inleiding

De minister en de staatssecretaris hebben zeven kernthema's benoemd in het werkprogramma van het ministerie van Veiligheid en Justitie 2012-2017, te weten: Versterking prestaties strafrechtketen, Nederland veiliger, Bestendiging en versterking rechtstaat, Nationale Politie, Slachtoffer centraal, Immigratie en asiel en Kansspelbeleid. Deze kabinetsperiode staat in het teken van grote veranderingstrajecten, zoals het programma Versterking Prestaties Strafrechtketen (VPS), de hervorming en inkrimping van het gevangeniswezen en een verdere realisatie van de Nationale Politie. Daarnaast staat het ministerie van Veiligheid en Justitie voor een grote budgettaire opgave, ook dit heeft zijn weerslag op het beleid en de uitvoering hiervan. Het toezicht van de Inspectie biedt inzicht in de kwaliteit van de taakuitvoering door organisaties binnen het domein van veiligheid en justitie en in de samenwerking tussen deze organisaties. Hiermee levert het toezicht een bijdrage aan de sturing binnen het departement en ondersteunt het de verantwoordelijkheid van de minister en de staatssecretaris.

Ontwikkelingen

De focus van de Inspectie ligt bij het bestendigen en verbeteren van het toezicht vanuit de bestaande wettelijke taken en opdrachten én van de taken, waarvan duidelijk is geworden dat deze aan het takenpakket van de Inspectie worden of zijn toegevoegd. Te weten, het toezicht op het vreemdelingendomein, als uitvloeisel van het in 2013 uitgevoerde onderzoek naar het overlijden van de Russische asielzoeker, de heer Dolmatov, het toezicht rond terugkeer en vertrek, nu per 1 januari 2014 taken van de Commissie Integraal Toezicht Terugkeer (CITT) zijn overgegaan naar de Inspectie VenJ, taken op het domein nationale veiligheid, zoals het toezicht op het stelsel bewaken en beveiligen en ten slotte de verbreding als gevolg van de nieuwe Jeugdwet, die een aantal extra toezichttaken voor de Inspectie met zich meebrengt. De komende jaren moet duidelijk worden hoe het toezicht binnen VenJ zich verder ontwikkelt. In hoofdstuk 10 wordt nader ingegaan op de ontwikkeling en verdere professionalisering van de Inspectie zelf.

Internationale toezichttaak

De Inspectie VenJ is in het kader van het VN-verdrag tegen Foltering en andere Wrede, Onmenselijke of Onterende Behandeling of Bestraffing (OPCAT) benoemd als coördinerend 'national preventive mechanism' (NPM). Het NPM moet toezien op humane detentieomstandigheden en behandeling van ingeslotenen. De Inspectie inspecteert structureel, naast het gevangeniswezen, de situatie in politiecellen, ophoudkamers en gerechtscellen. Jaarlijks stellen de bij NPM betrokken inspecties en organisaties voor NPM een jaarverslag op. Bij het toezicht op terugkeer en vertrek houdt de Inspectie toezicht op basis van de ministeriële regeling toezicht terugkeer vreemdelingen.

Incidenten

Het domein veiligheid en justitie is in hoge mate incidentgevoelig. De Inspectie VenJ kan conform haar wettelijke taak gevraagd en ongevraagd incidentonderzoek doen. Naar verwachting zal ook in 2014 capaciteit nodig zijn voor incidenten en actualiteiten. Door middel van herprioritering wordt in voorkomend geval capaciteit vrijgemaakt. Het werkprogramma heeft daarmee deels een flexibel karakter.

Samenwerking

Door een slimme inzet van capaciteit en samenwerking met onder meer rijksinspecties en onderzoeksinstanties, vergroot de Inspectie de effectiviteit en efficiency van haar toezicht. Dit draagt bij aan de vermindering van toezichtlast. De Inspectie VenJ werkt in het bijzonder samen met de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de Inspectie voor de Gezondheidszorg, de Inspectie Jeugdzorg, de Inspectie voor het Onderwijs en het Agentschap Telecom. De Inspectie stemt haar activiteiten af met onderzoeksinstanties werkzaam op het terrein veiligheid en justitie. Dit gebeurt onder andere met het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum en de Auditdienst Rijk, om beschikbare kennis te vinden en te benutten en dubbel werk en bevragsingslast te voorkomen.

Daarnaast houdt de Inspectie rekening met de voorgenomen activiteiten van de Algemene Rekenkamer, de Onderzoeksraad voor Veiligheid en de Nationale Ombudsman.

2

Nationale Politie

De Inspectie kijkt naar de taakuitvoering van de politie en toetst of de reorganisatie op schema verloopt vanuit de perspectieven van de burgers, het bevoegd gezag en de politieprestaties.

Sinds 1 januari 2013 is er één nationaal politiekorps. De minister van Veiligheid en Justitie is rechtstreeks verantwoordelijk voor de organisatie en het beheer van deze Nationale Politie. De reorganisatie is een grootschalig en complex project met verschillende sporen: omvorming naar één nieuwe organisatie met bijbehorende personele reorganisatie en het doorvoeren van een inhoudelijke veranderagenda. De Inspectie heeft oog voor de omvang en zwaarte van deze verandering en de gevolgen daarvan. Als gevolg hiervan ligt de prioriteit van de Inspectie net als in 2013 op het monitoren van het transitieproces en het van daaruit benoemen van leer- en verbeterpunten. Wordt de organisatie gebouwd conform de afspraken en leidt dat tot de gewenste verbetering van de kwaliteit. En gebeurt wat de Inspectie in eerdere onderzoeken nog als aandachts- of knelpunt heeft ervaren.

Voorbeeld van het kwaliteitsdenken is het voorgenomen onderzoek naar aangiftes en processen-verbaal (dit laatste overigens ook in relatie tot het traject Verbetering Prestaties Strafrechtketen). Kwalitatief goede opname van aangiftes en weerslag in processen-verbaal is van essentieel belang voor het vervolg in de strafrechtketen. Vanuit OM en ZM (Openbaar Ministerie en Zittende Magistratuur) komen signalen dat de kwaliteit niet op orde is. Onvoldoende kwaliteit leidt tot inefficiency en capaciteitsverlies, niet alleen in het vervolg van de keten OM en ZM, maar ook bij de politie zelf. Onderzoek dat leidt tot verbeterpunten kan daarmee de uitvoering verbeteren en leiden tot ontlasting van OM en ZM en daarmee tot meer efficiency.

Het toezicht is vormgegeven vanuit drie perspectieven: die van de burgers, het bevoegd gezag en de politieprestaties. Een belangrijke opgave voor de Nationale Politie is het inrichting- en realisatieplan. De Inspectie onderzoekt of een aantal reorganisatie- en operationele doelen is behaald¹. In 2014 brengt de Inspectie in dat kader halfjaarlijks een monitor uit, die aangeeft hoe de transitie verloopt en signalen geeft voor verandering en verbetering van het proces. Met deze monitor loopt ook mee het onderzoek naar klachtenbehandeling door de politie naar aanleiding van een toezegging van de minister aan de Tweede Kamer.

Ook zal in 2014 een eerste beeld worden gegeven van de cultuurontwikkeling bij de politie. Eind 2012 heeft de minister van Veiligheid en Justitie in de richting van de Tweede Kamer en van de voorzitters van de politievakorganisaties afspraken gemaakt over het monitoren van de voortgang van de cultuurverandering bij de transitie naar de Nationale Politie. De minister heeft met de politievakorganisaties afgesproken de monitor met behulp van de wetenschap

¹ Conform afspraken tussen de minister van Veiligheid en Justitie en de bonden.

te laten ontwikkelen. De monitor moet de Inspectie VenJ in staat stellen de in het Realisatieplan beschreven cultuur(veranderingen) bij de politie systematisch en meerjarig in beeld te brengen. Na oplevering van het instrument begint de Inspectie Veiligheid en Justitie met de uitvoering van de eerste monitor.

Opleiding en vakbekwaamheid

Goede opleiding en training zijn belangrijke voorwaarden voor een professionele politieorganisatie. De Inspectie houdt toezicht op de kwaliteit van het politieonderwijs, verzorgd door de Politieacademie en door de korpsen (dual systeem). Rode draad van het toezicht van de Inspectie is 'vakbekwaam worden' en 'vakbekwaam blijven'. Eens in de vier jaar brengt de Inspectie de Staat van het politieonderwijs uit. De eerstvolgende Staat komt uit in 2015. De Staat geeft een 'heldere, actuele foto' van het politieonderwijs. In 2014 voert de Inspectie onderzoeken uit ter voorbereiding op die Staat. In het kader van 'vakbekwaam blijven' verricht de Inspectie onderzoek naar de kwaliteit van docenten van de Politieacademie en naar de parate kennis van politiepersoneel in de praktijk.

3

Versterking prestaties strafrechtketen

De Inspectie richt zich in 2014 op aangiften, afdoening en het slachtofferperspectief.

Aangiften en processen-verbaal zijn essentieel basismateriaal in het strafrechtproces. Om strafzaken succesvol af te handelen zijn kwalitatief goede aangiften en processen-verbaal nodig. De Inspectie doet in 2014 onderzoek naar aangiften en processen-verbaal om zicht te krijgen op de kwaliteit en bruikbaarheid in de strafrechtketen. Niet alleen in het kader van de transitieafspraken, maar ook in relatie tot specifieke onderwerpen, zoals cybercrime.

Slachtofferhulp

Een veilige en rechtvaardige samenleving doet recht aan slachtoffers van strafbare feiten. Rechten van slachtoffers spelen hierbij een sleutelrol. Eén van de kernopgaven voor het ministerie deze kabinetsperiode is het verbeteren van de positie van slachtoffers voor, tijdens en na afloop van het strafproces. De behoeften van het slachtoffer staan centraal.

De Inspectie voert in 2014 een oriënterend onderzoek uit naar de bejegening van het slachtoffer. Het slachtofferperspectief wordt waar mogelijk ook meegenomen in andere onderzoeken.

4

Nederland veiliger

De Inspectie toetst of de fysieke en cyberomgeving van burgers adequaat wordt beschermd.

Rampenbestrijding en crisisbeheersing

De overheid moet er voor zorgen dat, onverlet de eigen verantwoordelijkheid van burgers, bedrijven en instellingen, het risico op incidenten zo klein mogelijk is. Wanneer zich een incident voordoet moet de burger er op kunnen vertrouwen dat de overheid dit adequaat aanpakt. Ook het toezicht is gericht op deze onderdelen.

De Staat van de rampenbestrijding (2013), de evaluatie van het stelsel van rampenbestrijding en crisisbeheersing en de evaluatie van de Wet veiligheidsregio's (commissie Hoekstra²) vragen een herijking van het bestaande toetsingskader, met meer aandacht voor de 'outcome': leidt het tot het leveren van de gewenste kwaliteit van prestaties. Hieraan worden interventie-instrumenten (interventieladder) gekoppeld. Het veld³ wordt nadrukkelijk betrokken bij deze vernieuwingen.

De volgende Staat van de rampenbestrijding komt uit in 2016. In de opmaat naar de volgende Staat houdt de Inspectie in 2014 gericht toezicht op de achterblijvende regio's⁴ en monitort zij de uitvoering van de aanbevelingen in de Staat van de rampenbestrijding.

Eén meldkamerorganisatie

In 2015 moet er één meldkamerorganisatie zijn, die verantwoordelijk is voor de meldkamers in Nederland. Het aantal meldkamers gaat van 25 naar 10, alle meldkamers gaan op dezelfde wijze werken. Dit moet leiden tot een betere samenwerking, waardoor de gewenste hulp sneller op de juiste plaats komt. In 2014 doet de Inspectie onderzoek of meldkamers tijdens de transitie voldoende robuust ingericht blijven om hun taken te kunnen uitvoeren.

Brandweer

Per 1 januari 2014 dient de brandweer in alle veiligheidsregio's te zijn geregionaliseerd. Het brandweerveld wil meer accent leggen op de taakuitvoering aan de voorkant van de veiligheidsketen. De inspectieonderzoeken Opkomsttijden (2012) en Dekkingsplannen (2013) laten ook zien dat dat nodig is. De Inspectie onderzoekt hoe de brandweer de preventieve en repressieve taakuitvoering aan elkaar koppelt, zodat dit voor de burger een betere brandveiligheid oplevert. Onderdelen die hieraan bijdragen zijn: de vakbekwaamheid en de arbeidsveiligheid van het brandweerpersoneel. Dit alles in opmaat naar een periodiek uit te brengen Staat van de brandweer, die inzicht geeft in de kwaliteit van de brandweer en brandweezorg.

² Kamerstukken TK, 26 956, nr. 181.

³ Het veld: commissarissen van de Koning, Veiligheidsberaad, etc.

⁴ uit de Staat van 2013.

Opleiding en vakbekwaamheid

De competenties die hulpverleners opdoen en onderhouden tijdens opleidingen en trainingen bepalen de kwaliteit van de taken die men in de praktijk uitvoert. In het kader van de Staat van de rampenbestrijding en de Staat van de brandweer is er daarom ook nadrukkelijk aandacht voor de vakbekwaamheid van het personeel en de borging hiervan in de organisatie. In 2014 onderzoekt de Inspectie met name de kwaliteit van het onderwijs gegeven door docenten in het brandweeronderwijs.

Crisisorganisatie luchthavens

De Inspectie is belast met het toezicht naar grootschalige incidenten op het gebied van de beveiliging van de burgerluchtvaart. In het verlengde van eerder onderzoek voert de Inspectie in 2014 een verkennend onderzoek uit naar de crisisorganisaties op de kleinere burgerluchtvaartterreinen in Nederland.

Nuclear Security Summit

Het doel van de Nuclear Security Summit (NSS) is om op het hoogste niveau aandacht te vragen voor de beveiliging van nucleaire materialen en zo nucleair terrorisme te voorkomen. Op verzoek van de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) zal IVENJ de coördinerende en uitvoerende rol van de NCTV tijdens de NSS evalueren. Hierbij zal gebruik worden gemaakt van het door de IVENJ ontwikkelde toetskader Nationale Veiligheid. Daarnaast zal de Inspectie in overleg met de Inspectie Leefomgeving en Transport bezien op welke wijze het toezicht op de beveiliging van nucleaire installaties vanuit de toezichtrol op crisisbeheersing wordt vormgegeven.

Cyber

Een van de speerpunten van de minister van Veiligheid en Justitie is de ontwikkeling van een effectieve aanpak van cybercrime en het bevorderen van cybersecurity. Voor de periode 2013-2015 staan de volgende toezichtthema's centraal; de opname en afhandeling van cybercrime door de politie, de aansluiting van de opsporings- en vervolgingsdiensten bij de aanpak van cybercrime en de kwaliteit van beveiligingsadviezen van de Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC), dit mede in het licht van de nieuwe Nationale Cyber Security Strategie, op basis waarvan de minister de Inspectie gevraagd heeft onderzoek te doen.

5

Sanctietoepassing

De Inspectie toetst de uitvoering van sancties aan de regelgeving.

De komende jaren staan de organisaties binnen het sanctietoepassingstelsel voor een forse taakstelling. In 2013 heeft de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie in het Masterplan DJI (Dienst Justitiële Inrichtingen) aangegeven welke maatregelen genomen worden om deze besparingen te realiseren. Randvoorwaarden bij het vervullen van de financiële opgave zijn dat DJI haar kerntaak blijft uitoefenen, dat de veiligheid van personeel en justitiabelen niet onder druk komt te staan en dat deze geen heenzendingen tot gevolg heeft.

Doorlichtingen en thematische onderzoeken

De Inspectie heeft de afgelopen jaren alle penitentiaire inrichtingen en forensisch psychiatrische centra doorgelicht. De komende jaren is het onderzoek van de Inspectie VenJ voor deze inrichtingen vooral gericht op het signaleren van kwetsbare punten en risico's voor de taakuitvoering binnen het sanctietoepassingstelsel die de uitvoering van het Masterplan DJI 2014-2018 met zich meebrengt.

In 2014 zet de Inspectie daarnaast de doorlichtingen bij justitiële jeugdinstellingen (JJI's) en reclasseringsorganisaties (RO's) voort. De doorlichting van JJI's voert de Inspectie uit in het verband van Samenwerkend Toezicht Jeugd (STJ). In hoofdstuk 6 Jeugd wordt nader stilgestaan bij STJ.

Overlijden in detentie

Sinds 2013 heeft de Inspectie VenJ de coördinerende rol bij onderzoeken naar sterfgevallen in detentie. Alle meldingen van sterfgevallen komen binnen bij de Inspectie VenJ. Indien de melding daar aanleiding toe geeft, onderzoekt de Inspectie VenJ in samenwerking met de Inspectie voor de Gezondheidszorg het sterfgeval.

6

Jeugd

De Inspectie toetst of de tenuitvoerlegging van straffen en maatregelen voor jeugdigen conform regelgeving verloopt.

Naar verwachting zal op 1 januari 2015 de nieuwe Jeugdwet in werking treden. Met deze wet worden de uitvoering van jeugdbescherming, jeugdreclassering en jeugdhulp gedecentraliseerd naar gemeenten. De rijksinspecties blijven, evenals de voorgaande jaren, belast met het toezicht op het jeugdstelsel. De precieze invulling van de toezichttaken in het jeugddomein zal in de komende periode in nauwe samenwerking met de Inspectie Jeugdzorg (IJZ) worden uitgewerkt. Het toezicht van de Inspectie VenJ richt zich op de elementen waar de bewindspersonen van VenJ verantwoordelijk voor zijn.

Toetsingskader

De taak die voortvloeit uit de nieuwe wet is breder dan de huidige toezichttaak van de Inspectie VenJ. In het ontwikkeljaar 2014 zal een toetsingskader worden opgesteld en inzicht worden vergaard in risico's op het jeugddossier. Het toezichtarrangement en de rolverdeling worden eveneens verder uitgewerkt. Naast deze ontwikkeling zet de Inspectie ook bestaande taken op het jeugddossier voort.

Samenwerkend Toezicht Jeugd

De Inspectie VenJ werkt op het jeugddomein nauw samen met de Inspectie Jeugdzorg (IJZ), en de Inspectie van het Onderwijs (IvHO), Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) en Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (ISZW) binnen Samenwerkend Toezicht Jeugd (STJ).

Dit samenwerkingsverband zal worden voortgezet, waarbij in 2014 naast de doorlichting van JJI's (zie hoofdstuk 5) de volgende onderzoeken zullen plaatsvinden op het terrein van Veiligheid en Justitie:

- Halt: In de huidige situatie is er geen toezicht op Stichting Halt. De staatssecretaris van Veiligheid en Justitie heeft in 2012 aangegeven dat moet worden voorzien in extern toezicht op de Halt-sector. In 2013 hebben de Inspectie Veiligheid en Justitie en de Inspectie Jeugdzorg het toezicht gezamenlijk vormgegeven en een toetsingskader opgesteld. In 2014 start de uitvoering van het eerste toezichtonderzoek.
- Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling: De Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling is 1 juli 2013 in werking getreden. In de periode 2013-2014 doen de Inspecties Veiligheid en Justitie, Jeugdzorg, Gezondheidszorg en Onderwijs onderzoek naar de toepassing en de werking van de meldcode in hun domein.
- Ontwikkelen toetsingskader kwaliteit: Voor het toezicht op de kwaliteit in algemene zin ontwikkelt STJ in 2013 een toetsingskader, IVenJ levert hier ook een bijdrage aan. Het toetsingskader moet transparant maken wat belangrijk is voor het begrip verantwoorde hulp en kwaliteit in algemene zin. Daarnaast moet duidelijk zijn welke normen er gehanteerd worden en welk normenadessaat het betreft.

7

Immigratie en asiel

De Inspectie toetst of de verbetermaatregelen naar aanleiding van het overlijden van de heer Dolmatov worden uitgevoerd en houdt toezicht op de gedwongen terugkeer van uitgeprocedeerde vreemdelingen.

‘Immigratie en asiel’ is één van de zeven kernthema’s in het Werkprogramma 2012-2017 van het ministerie van Veiligheid en Justitie. De inspanningen van het departement zijn gericht op een zorgvuldige, rechtvaardige en humane uitvoering van het vreemdelingenbeleid. Er kunnen zich incidenten voordoen die politieke en maatschappelijke onrust veroorzaken. Het overlijden van de Russische asielzoeker Alexander Dolmatov in januari 2013 is daarvan een voorbeeld geweest. Naar aanleiding van dit incident heeft de Inspectie een onderzoek uitgevoerd⁵. De beleidsreactie van de staatssecretaris van VenJ op het rapport en het daaropvolgende Kamerdebat hebben ertoe geleid dat de Inspectie VenJ in 2013 en 2014 de uitvoering van de uiteenlopende toezeggingen en maatregelen zal onderzoeken op naleving en werking.

Toezicht terugkeer

Sinds 2007 voert de Commissie Integraal Toezicht Terugkeer (CITT) het toezicht op de (gedwongen) terugkeer van vreemdelingen uit. Deze toezichttaak richt zich op alle handelingen die bedoeld zijn om de vreemdeling te doen terugkeren naar het land van herkomst of een ander land. De staatssecretaris van Veiligheid en Justitie heeft in het voorjaar 2013 besloten om de CITT op te heffen en haar taken onder te brengen bij de Inspectie VenJ. Als gevolg hiervan voert de Inspectie VenJ vanaf 1 januari 2014 concrete toezichtactiviteiten gericht op de terugkeer van vreemdelingen uit. Deze betreffen in ieder geval het toezicht op de feitelijke gedwongen uitzettingen van vreemdelingen. De Inspectie VenJ beoordeelt hiermee in het licht van de Europese richtlijn te zake in hoeverre het terugkeerproces integer, humaan, zorgvuldig en efficiënt plaatsvindt en hoe de samenwerking tussen de betrokken ketenpartners verloopt. Deze reguliere toezichttaak vult de Inspectie preciezer in met behulp van risicoanalyses van voorgenomen uitzettingsvluchten en rekening houdend met beschikbare capaciteit.

Toezicht vreemdelingendomein

In het verlengde van deze verantwoordelijkheid treft de Inspectie voorbereidingen om het toezicht op het gehele vreemdelingendomein op een meer structurele basis in te richten en uit te voeren. In dit verband richt de Inspectie VenJ zich in 2014 op de ontwikkeling van een toezichtkader, de uitvoering van een risicoanalyse en het opstellen van een daarop gebaseerd, zo mogelijk meerjarig, onderzoeksprogramma. Bij de risicoanalyse betreft de Inspectie VenJ onder meer de uitkomsten van de Monitor Vreemdelingenketen naar aanleiding van de zaak Dolmatov, het nog uit te brengen rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid en het jaarverslag 2013 van de CITT. Afhankelijk van de uitkomsten van de risicoanalyse, zal de Inspectie VenJ in de loop van 2014 besluiten of en welke thematische onderzoeken op het vreemdelingendomein worden uitgevoerd.

⁵ Inspectierapport ‘Het overlijden van Alexander Dolmatov’ (januari 2013).

8

Lokaal bestuur

De Inspectie kijkt naar de toepassing van de instrumenten van het lokaal bestuur voor de veiligheidstaak in de praktijk.

Het lokale bestuur heeft de afgelopen jaren een zwaardere rol gekregen in de rechtshandhaving. Om deze rol waar te kunnen maken heeft het bestuur de beschikking over een aantal instrumenten. De Inspectie onderzoekt hoe deze instrumenten in de praktijk werken en/of gebruikt worden.

Bibob

De Wet Bibob is een (preventief) bestuursrechtelijk instrument. Als er een ernstig gevaar dreigt dat bijvoorbeeld een vergunning wordt misbruikt, kan het bevoegde bestuursorgaan de aanvraag weigeren of de afgegeven vergunning intrekken. In het kader van de onlangs uitgebreide reikwijdte van de Wet Bibob doet de Inspectie onderzoek naar de werking en toepassing van de Wet Bibob. In 2014 voert de Inspectie eerst een monitor uit. Op basis van de monitor start mogelijk een inspectieonderzoek. De uitkomsten van het onderzoek naar de Regionale Informatie- en Expertise Centra (RIEC's) en het Landelijk Informatie- en Expertise Centrum (LIEC) worden hier bij betrokken.

Informatie en Expertise Centra

De Regionale Informatie- en Expertise Centra (RIEC's) en een Landelijk Informatie- en Expertise Centrum (LIEC) helpen het bestuur bij de aanpak van georganiseerde misdaad. De RIEC's zijn expertisecentra op het gebied van de (bestuurlijke) aanpak van georganiseerde criminaliteit. Zij ontwikkelen en ondersteunen regionaal bestuurlijke interventies en combineren die eventueel met de fiscale en strafrechtelijke aanpak. Het LIEC is een shared service center voor de RIEC's en heeft tot doel de werkwijzen van de RIEC's zoveel mogelijk te stroomlijnen en de onderlinge afstemming te ondersteunen. In 2014 doet de Inspectie onderzoek naar de werking van de RIEC's en het LIEC.

Nationale Politie en de gezagsrol van het lokale bestuur

Het lokale gezag is een belangrijke hoeksteen in het nieuwe politiebestedel. Zoals aangegeven in het hoofdstuk Nationale Politie betreft de Inspectie de gezagsrol van het lokale bestuur bij de transitie van Nationale Politie.

9

Toezichttaken op de BES-eilanden

De Inspectie levert een bijdrage aan het toezicht op de veiligheid en rechtshandhaving op de BES-eilanden.

De Inspectie VenJ is op grond van de Veiligheidswet BES en de Rijkswet Raad voor de rechtshandhaving verantwoordelijk voor respectievelijk betrokken bij de uitvoering van het toezicht. Zij voert op meerdere kernthema's van Veiligheid en Justitie onderzoeken uit in Caribisch Nederland, te weten Versterking prestatie strafrechtketen en Nederland veiliger.

Toezicht op rechtshandhaving

Het toezicht op de rechtshandhaving op de Openbare Lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (BES-eilanden), Curaçao en Sint Maarten is belegd bij de Raad voor de rechtshandhaving. Wat betreft haar toezichthoudende taken op de BES-eilanden dient de Raad gebruik te maken van de inzet en expertise van de Inspectie VenJ. In 2014 verricht de Inspectie, onder verantwoordelijkheid van de Raad, de volgende onderzoeken:

- Effectmeting onderzoek aangifteproces
- Beheer van in beslag genomen goederen
- Toepassing politiegeweld
- Executie strafrechtelijke vonnissen
- Beveiliging gezagdragers
- Infrastructuur ter bestrijding van corruptie

Veiligheidswet BES

Op grond van de Veiligheidswet BES ligt het toezicht op de rampenbestrijding en de crisisbeheersing op de BES-eilanden bij zowel de Inspectie VenJ als bij de Rijksvertegenwoordiger. De Rijksvertegenwoordiger is belast met de plantoetsing en beschikt over een aanwijzingsbevoegdheid richting bestuursorganen indien deze tekortschieten in de taakuitvoering. De Inspectie ziet toe op de taakuitvoering door de verantwoordelijke bestuursorganen en de hulpverleningsdiensten. Beide partijen stemmen hun toezicht op elkaar af. De rampenplannen voor de eilanden zijn in de tweede helft van 2013 bestuurlijk vastgesteld en door de Rijksvertegenwoordiger getoetst. Rekening houdend met de vastgestelde plannen voert de Inspectie VenJ in 2014 op Bonaire, Sint Eustatius en Saba een nulmeting uit om vast te stellen of de bestuurlijk vastgestelde plannen in de praktijk kunnen worden uitgevoerd.

10

Professionalisering

In 2014 voert de Inspectie een programma van onderzoeken uit zoals in de eerdere hoofdstukken is beschreven en daarnaast werkt de Inspectie ook aan verdere professionalisering van de eigen organisatie.

Professionalisering en innovatie

De Inspectie heeft in haar ontwikkelprogramma acties geformuleerd voor het verbeteren en vernieuwen van werkmethodeken, informatiehuishouding, communicatiestrategie, kwaliteitssysteem en de professionalisering van medewerkers. De bestaande toezichtarrangementen op de diverse domeinen worden geëvalueerd en waar nodig aangepast. De Inspectie draagt daarnaast ook bij en maakt gebruik van de activiteiten en producten die in het kader van de samenwerkende rijksinspecties in de Inspectieraad worden ontwikkeld. In de Inspectieraad zijn alle hoofden van de rijksinspecties vertegenwoordigd. In het meerjarenprogramma van de Inspectieraad geven de rijksinspecties invulling aan de opdracht uit het regeerakkoord om de toezichtlasten te verminderen en om te werken en denken als waren zij één rijksinspectie. De Inspectie VenJ draagt in dat verband actief bij aan de samenwerking, afstemming en de verdere ontwikkeling en professionalisering van het toezichtvak.

Risicogestuurd toezicht

Een belangrijk aspect van de professionalisering is het risicogestuurd toezicht. Op het terrein van risicogestuurd toezicht zet de Inspectie in om per domein nog beter te kunnen blootleggen wat de grootste risico's zijn. Hiervoor werkt de Inspectie aan een goede informatiepositie. De Inspectie richt hiervoor een kenniscentrum in. Dit kenniscentrum moet zorgen voor een versterking en borging van de kennis- en analysefunctie binnen de Inspectie. Daarnaast kijkt de Inspectie hoe elementen van risicogestuurd toezicht in de bestaande werkwijze kunnen toegevoegd. Zo draait de Inspectie hiervoor een pilot op ten minste één van de bestaande domeinen.

Omgeving

De Inspectie VenJ heeft op het domein veiligheid en justitie een coördinerende rol ten opzichte van andere rijksinspecties.

Door een slimme inzet van capaciteit en samenwerking met onder meer rijksinspecties en onderzoeksinstanties, vergroot de Inspectie de effectiviteit en efficiency van haar toezicht. De Inspectie VenJ werkt al samen met een aantal rijksinspecties. Dit zijn de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de Inspectie voor de Gezondheidszorg, de Inspectie Jeugdzorg, de Inspectie voor het Onderwijs en het Agentschap Telecom. Daarbij gaat het zowel structurele samenwerkingsverbanden, zoals Samenwerkend Toezicht Jeugd, als om tijdelijke samenwerking. Op het terrein van incidenten heeft de Inspectie bijvoorbeeld in 2013 samengewerkt met het Agentschap Telecom voor het onderzoek naar 112-storingen. De Inspectie wil de samenwerking verder versterken en borgen. In 2014 worden convenanten of samenwerkingsovereenkomsten afgesloten met andere rijks-toezichthouders (ISZW, IvHO en

IGZ) met afspraken over bijvoorbeeld doelmatige taakverdeling, samenwerking en informatie- en expertise-uitwisseling.

Raad van Advies

De Inspectie wil een stevige gesprekspartner zijn binnen het veiligheidsveld en met het departement. Gezien de ambitie en ontwikkelopgave wil de Inspectie een kritische en constructieve blik van buiten. Daartoe is een Raad van Advies ingesteld die de Inspectie VenJ voorziet van inhoudelijk deskundig advies over het toezicht, de organisatie en de positie van de Inspectie ten opzichte van het ministerie, het veld en de samenleving.

Bijlagen

Bijlage I

Hoofdlijnen programmering 2014

	Onderwerp	Toelichting
Nationale Politie	Reorganisatie	
	Transitiedoelen NP (2x in 2014)	Onderzoek naar de realisatie van de transitiedoelen NP, focus op tevredenheid burgers, bevoegd gezag en politieprestaties. Aandachtspunten voor 2014 zijn: <ul style="list-style-type: none"> • De kwaliteit van aangiften en processen verbaal • Klachtenafhandeling • De eerste cultuurmonitor
	Toezeggingen en verplichtingen	
	Toezicht op politiecellen	Thematisch onderzoek naar politiecellencomplexen in drie politieregio's
	Wapenverloven	Vervolgonderzoek naar de vergunningverlening van wapenverloven
	Wet wapens en munitie, inbeslaggenomen drugs	Vervolgonderzoek naar de invoering en werking van de afgesproken maatregelen
	Opleiding en vakbekwaamheid	
Staat politieonderwijs 2015	Onderzoek naar bekwaam worden en blijven. Het gaat om de kwaliteit van het politieonderwijs en de werking in de praktijk. Voor 2014 ligt de focus op: <ul style="list-style-type: none"> • onderzoek naar de kwaliteit van docenten • onderzoek naar de parate kennis van politie-ambtenaren • opzetten monitor politieonderwijs 	

	Onderwerp	Toelichting
Strafrechtketen	Kwaliteitsverbetering strafrechtketen	
	VPS	Onderzoek naar de kwaliteit van processen-verbaal in relatie tot de maatregelen uit het programma Versterking Prestaties Strafrechtketen. Dit is onderdeel van het onderzoek naar de transitie NP.
	Slachtoffer centraal	Onderzoek naar de werking in de praktijk met betrekking tot (de positie van) het slachtoffer bij één of meerdere organisaties binnen het domein van VenJ
	Identiteitsvaststelling in de strafrechtketen	Onderzoek naar identiteitsvaststelling in de strafrechtketen bij betrokken partijen

	Onderwerp	Toelichting
Nederland veiliger	Security	
	Bewaken en beveiligen	Doorlopende evaluatie van het stelsel
	Cyber	Voor de periode 2013-2015 staan de onderwerpen gepland: <ul style="list-style-type: none"> • Crime: opname en opvolging cybercrime (dit is onderdeel van het onderzoek naar de transitie NP) en aansluiting van de opsporing bij digitalisering van criminaliteit. • Security: invulling en naleving van beveiligingsadviezen van het NCSC
	Veiligheid/crisis organisatie luchthavens	Verkennd onderzoek naar crisisorganisaties van luchtvaartterreinen
	NSS	Evaluatie coördinerende en uitvoerende rol NCTV
	Rampenbestrijding en crisisbeheersing	
	Staat van de Brandweezorg	Onderzoek naar de kwaliteit van de taakuitvoering van de brandweer
	Staat van rampenbestrijding	Verkenning naar vormgeving systematisch toezicht
	effectmeting staat rampenbestrijding 2013	Effectmeting en tussentijdstoezicht 'achterblijvers' Staat van de rampenbestrijding 2013
	Meldkamers (multidisciplinair)	Onderzoek naar het functioneren van de meldkamers in het transitieproces
	Toezichtsrol op IFV (brandweeronderwijs)	Onderzoek naar de kwaliteit van het brandweeronderwijs met het oog op de kwaliteit van docenten in het brandweeronderwijs
	Slachtofferregistratie	Afronding van onderzoek naar de slachtofferregistratie bij rampen (onderzoek afgerond, publicatie begin 2014)
	Kwaliteit van de vergunningsverlening bij publieksevenementen	Vervolgonderzoek i.s.m. IGZ naar de kwaliteit van vergunningverlening op het niveau van de veiligheidsregio's
	Incidentenonderzoek	Doorlopende incidentenonderzoeken naar: <ul style="list-style-type: none"> • de brand in het centrum van Leeuwarden op 19 oktober 2013 • de vondst van mosterdgas in een kelderbox in Ede op 17 oktober

	Onderwerp	Toelichting
Sanctietoepassing	Doorlichtingen sanctietoepassing	<ul style="list-style-type: none"> • De reclasseringsorganisaties in de regio's Noord-Holland en Rotterdam-Dordrecht • Twee JJI's (in STJ-verband) • Doorlichtingen DC Schiphol en DC Zeist
	Nadere verkenning doorlichtingen ST	Verkenning van doorlichtingen als systematiek
	Risico's Masterplan DJI	Onderzoek naar risico's van het Masterplan voor de dagelijkse praktijk
	NPM jaarverslag	In 2014 zal het jaarverslag worden geschreven, afgestemd en bijeenkomsten worden bijgewoond. Het jaarverslag kijkt met name terug op het afgelopen jaar welke activiteiten er zijn uitgevoerd als nationaal preventiemechanisme (NPM) in het kader van OPCAT.

	Onderwerp	Toelichting
Jeugd	Toetskader toezicht op jeugd	Verkenning naar vormgeving toezicht op jeugd
	Onderzoeken in STJ-verband (zie ook Sanctietoepassing)	
	Meldcode huiselijk geweld	Onderzoek naar toepassing en werking van de meldcode in het VenJ-domein
	Halt	Onderzoek i.s.m. IJZ naar het functioneren van Halt, zowel repressie als preventie
	Ontwikkelen toetsingskader kwaliteit	Opstellen en valideren toetsingskader

	Onderwerp	Toelichting
Immigratie en asiel	Overname CITT-taken	De IvenJ neemt de taken op het terrein van gedwongen terugkeer over en zal hiervoor in 2014 doorlichtingen, thematisch onderzoek en incidenten-onderzoek uitvoeren.
	Verbetermaatregelen vreemdelingenketen	Onderzoek naar het vervolg van het onderzoek naar Dolmatov en richt zich op bestaan, uitvoering en werking in de praktijk
	Meerjarig toezichtkader vreemdelingendossier	Verkenning naar een meerjarig toezichtkader

	Onderwerp	Toelichting
Lokaal bestuur	Instrumenten bestuurlijke aanpak	
	Bibob	Onderzoek naar toepassing evaluatie en uitbreidingswet Bibob. Focus ligt op vereenvoudigde toepassing en vergrote bereik.
	Taakuitvoering Riec's en Liec in relatie tot behoefte bestuur	Onderzoek naar de groepsgerichte aanpak in de praktijk. Een belangrijk instrument voor de aanpak hiervan is de wet bibob. De samenwerking van betrokken partijen vindt met name plaats in Riec's.

	Onderwerp	Toelichting
BES	Deelname aan onderzoeken Raad voor de rechtshandhaving	<ol style="list-style-type: none"> 1. Effectmeting onderzoek aangifteproces 2. Beheer van in beslag genomen goederen 3. Toepassing politiegeweld 4. Executie strafrechtelijke vonnissen 5. Beveiliging gezagdragers 6. Infrastructuur ter bestrijding van corruptie
	Veiligheidswet Bes	Rampenplannen toetsen op werking in de praktijk

Bovenstaande programmering is op hoofdlijnen. Als gevolg van actualiteiten en incidenten kunnen de onderwerpen wijzigen.

Bijlage II

Matrix relatie met kernthema's Veiligheid en Justitie 2012-2017

	Versterking prestatie strafrecht-keten	Nederland veiliger	Bestendiging en versterking rechtstaat	Nationale Politie	Slachtoffer centraal	Immigratie en asiel	Kansspel-beleid
Transitiedoelen Nationale Politie	X			X	X		
Toezicht op politiecellen				X			
Wapenverloven				X			
Werking maatregelen Wet wapens en munitie en inbeslaggenomen drugs				X			
Staat van het politieonderwijs				X			
Kwaliteitsverbetering strafrechten	X			X	X		
Identiteitsvaststelling	X						
Slachtofferzorg					X		
Stelsel Bewaken en beveiligen		X					
Cyber	X	X					
Veiligheid luchthavens		X					
National Security Summit		X					
Staat van de brandweer		X					
Staat van de rampenbestrijding		X					

	Versterking prestatie strafrecht- keten	Nederland veilig	Bestending en verster- king rechtstaat	Nationale Politie	Slachtoffer centraal	Immigratie en asiel	Kansspel- beleid
Effectmeting Staat van de rampenbestrijding 2013	X						
Meldkamers (multidisciplinair)	X						
Incidentonderzoeken: Doorloop 2013 mosterdgas Ede en brand Leeuwarden	X						
Toezicht IFV (brandweeronder- wijs)	X						
Kwaliteit van de vergunningverlening bij publiekevenementen	X						
Reclassering	X						
Doorlichtingen Justitiële jeugdinstellingen	X						
Risico's Masterplan DJI							
Meldcode huiselijk geweld	X						
Halt	X						
Ontwikkelen toetskader kwaliteit							
Verbetermaatregelen vreemdelingenketen						X	
Terugkeer						X	

	Versterking prestatie strafrecht-keten	Nederland veiliger	Bestendinging en versterking rechtstaat	Nationale Politie	Slachtoffer centraal	Immigratie en asiel	Kansspel-beleid
Wet Bibob		X					
Taakuitvoering RIEC's en LIEC irt behoefte bestuur		X					
BES: Effectmeting aangifteproces	X						
BES: Beheer in beslag genomen goederen	X						
BES: Toepassing politiegeweld				X			
BES: Executie strafrechtelijke vonnissen	X		X				
BES: Beveiliging gezagsdragers		X		X			
BES: Infrastructuur ter bestrijding van corruptie	X		X	X			
Veiligheidswet BES		X					

Bijlage III

Uitgangspunten toezicht Inspectie VenJ

De Inspectie Veiligheid en Justitie gaat uit van de principes van goed toezicht zoals die zijn geformuleerd in de Kaderstellende Visie op Toezicht II. Dit betekent dat het toezicht van de Inspectie VenJ voldoet aan de zes principes van goed toezicht; transparant, onafhankelijk, professioneel, selectief, slagvaardig en samenwerkend.

- Het toepassen van de principes van goed toezicht betekent dat de Inspectie VenJ **transparant** is in haar werkwijze en totstandkoming van haar programmering. Jaarlijks worden onderzoeksthema's vastgesteld op basis van risicoanalyse, onderdeel daarbij is nadrukkelijk ook consultatie van het veld. De Inspectie publiceert haar jaarwerkplan, jaarverslagen, toezichtkaders, werkwijzen, al haar onderzoeken en andere relevante publicaties op haar website.
- De Inspectie VenJ is gepositioneerd onder de secretaris-generaal van het ministerie van Veiligheid en Justitie. Door deze positionering is er sprake van scheiding tussen toezicht en beleid. Daarmee is een belangrijke organisatorische voorwaarde geschapen voor **onafhankelijk** toezicht.
- Het oordeel van de Inspectie VenJ komt **onafhankelijk** tot stand. Dit houdt in dat de Inspectie in haar onderzoeken tot een objectieve feitelijke rapportage komt, zonder tussenkomst van de minister en de staatssecretaris. Het inspectierapport wordt voorzien van een beleidsmatige reactie van de bewindspers(o)n(en) aan de Tweede Kamer aangeboden.
- De **professionaliteit** wordt bevorderd door voortdurend aandacht te hebben voor verbetering en vernieuwing van werkwijze en het up-to-date houden van kennis en vaardigheden in het kader van toezicht en het toezichtdomein. Inhoudelijke kennis en expertise wordt ook bevorderd door het invullen van enkele aangewezen detacheringplekken voor experts werkzaam in het toezichtdomein.
- De **selectiviteit** van de Inspectie VenJ komt tot uitdrukking door het jaarlijks toepassen van risicoanalyse ten behoeve van de totstandkoming haar werkplan. De Inspectie laat zich leiden door enerzijds de inschatting van maatschappelijke veiligheidsrisico's en anderzijds door de vraag waar zij met haar toezicht maximaal kan bijdragen aan het realiseren van beoogde (beleids)effecten. In haar werkprogramma's, jaarverslagen en rapportages worden de gemaakte keuzes en gevolgde werkwijzen verantwoord.

- De Inspectie VenJ draagt haar bevindingen actief uit. Zij geeft daarmee de minister, de staatssecretaris en de onder toezicht staande besturen en organisaties inzicht in hun bijdragen aan de kwaliteit van het veiligheidsniveau en de praktische uitwerking van het gevoerde beleid. De Inspectie wil bereiken dat betrokken partijen permanente aandacht voor verbetering hebben. Door het actief uitdragen van duidelijke en gerichte aanbevelingen streeft de Inspectie naar een **slagvaardige** en gezaghebbende positie in het domein veiligheid en justitie.
- De Inspectie VenJ zoekt actief samenwerking met andere partijen van beleid, uitvoering, toezicht en onderzoek. De Inspectie investeert in **samenwerking**, informatie-uitwisseling en afstemming met andere toezichthouders en onderzoeksinstanties, en neemt daartoe het initiatief.

Onze missie

“De Inspectie Veiligheid en Justitie houdt toezicht op instellingen en organen die actief zijn op het terrein van veiligheid en justitie.

Hierdoor draagt de Inspectie VenJ bij aan verbetering van de kwaliteit van de taakuitvoering binnen haar toezichtdomein en aan een veilige en rechtvaardige samenleving.”

Dit is een uitgave van:

Inspectie Veiligheid en Justitie
Ministerie van Veiligheid en Justitie
Turfmarkt 147 | 2511 DP Den Haag
Postbus 20301 | 2500 EH Den Haag
www.ivenj.nl

Februari 2014 | J-22578

Aan deze publicatie kunnen geen rechten worden ontleend. Vermenigvuldigen van informatie uit deze publicatie is toegestaan, mits deze uitgave als bron wordt vermeld.